

Jelentés

Magyarország: a legújabb jelentés elítéli az elmúlt hat évben a jogállamiságot ért támadásokat és uniós fellépést követel

(Brüsszel, 2016. november 4.) – Az FIDH ma közzétett új jelentése szerint Magyarországon, Orbán Viktor miniszterelnök 2010-es hatalomra kerülése óta, a jogállamiságot és az emberi jogokat folyamatos támadások érik. Az FIDH sürgeti az állami hadjárat beszüntetését, és azonnali cselekvésre szólítja fel az Európai Uniót, mely akár az EUSz. 7. cikk szerinti eljárás megindításával, Magyarország egyes, a Szerződések alkalmazásából származó jogainak felfüggesztését is jelentheti.

„Ezek a támadások aláássák Magyarországon a demokráciát és egyben az Európai Unió alapvető értékeit” jelentette ki Dan Van Raemdonck, az FIDH főtitkára. **„Cselekvés hiányában, az egész Európai Unió vállalkozás, mint értékközösség, megkérdőjeleződik.”**

A 84 oldalas jelentés részletesen bemutatja, hogyan csorbítja az új alkotmány – az Alaptörvény – és több mint hatszáz, 2010 óta bevezetett jogszabály és intézkedés az emberi jogokat és hogyan ássa alá a demokrácia és a jogállamiság egyik alapelvét, a hatalmi ágak szétválasztását.

Az ellensúlyi szerepet betöltő hatalmakat, beleértve a bírói és törvényhozói hatalmat, a médiát és a civil társadalmat, módszeresen leépítik vagy a végrehajtói hatalom alá vonják. A fékek és ellensúlyok demokratikus elve, amely a demokratikus felügyelet és a politikai elszámoltathatóság érvényesítését szolgálja, a gyakorlatban olyan szinten sérült, hogy többé nem áll a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok védelmében. A törvények többsége demokratikus szabályok kikerülésével, gyorsított eljárásban kerül elfogadásra, korlátozva így a parlamenti és nyilvános vita lehetőségét és az érdekelt felek részvételét.

A civil társadalom tere is szűkül. A kormánnyal szemben kritikus civil szervezetek egyre nagyobb számban válnak kormánypárti kampányok, politikai indíttatású ellenőrzések és eljárások célpontjaivá. Ezek az intézkedések ellehetetlenítik a civil szervezetek munkáját és megfélemlítésüket célozzák.

A jelentés a bevándorlók, menedékkérők és menekültek emberi jogainak megsértésére is rávilágít, amely a magyar menekültügyi rendszer jelentős és drasztikus átdolgozásából eredt, kormányzati válaszként az országot 2015-ben elért megnövekedett migrációs hullámra. E jogsértések és a kormány 2015-ben indított bevándorló-ellenes kampánya, amely az október 2-i kvótanépszavazásban érte el csúcspontját, Magyarország nemzetközi és európai jogi kötelezettségeinek folyamatos megtagadásáról tanúskodik. További lépést jelent ebbe az irányba Magyarország Alaptörvényének hetedik és egyben legújabb módosítása, amely várhatóan november 8-án kerül napirendre. A javasolt módosítás, amely szerint az EU nem telepíthet menekülteket Magyarországra a magyar parlament jóváhagyása nélkül, vitatja az Európai Unió Tanácsában az EU tagok által hozott döntéseket.

Az Európai Bizottság és a magyar kormány között zajló jogsértési eljárásokon és tárgyalásokon kívül, amelyek a törvényhozás egyes aggodalmat keltő aspektusait érintik – nevezetesen mennyire összeegyeztethetők az uniós joggal – az EU a mai napig nem tett konkrét lépéseket az ügy széleskörű megvitatására. Mindez annak ellenére történik így, hogy más EU tagállamokban is észlelhetők hasonlóan aggasztó, a jogállamiságot veszélyeztető fejlemények, amelyeknek az EU Magyarországgal szemben tanúsított tétlensége adhatott teret.

„Az EU-nak szigorúan biztosítania kell, hogy a tagállamok teljes mértékben megfeleljenek az EU-szerződések szerinti kötelezettségeiknek, beleértve az EUSz. 7. cikkét és az Európai Unió Alapjogi Chartáját” fogalmazott Dan Van Raemdonck. **„Nem bújhat eljárási hiányosságok mögé, és biztosítania kell, hogy minden tagállam ugyanúgy tartsa tiszteletben a demokráciát, a jogállamiságot és az emberi jogokat a csatlakozást megelőzően és azt követően is.”**

Az EU tétlensége Magyarországgal szemben annál is inkább meglepő, hogy az Európai Bizottság ez év elején megindította a jogállamiság-védelmi mechanizmust Lengyelország esetében. Míg az FIDH üdvözölte ezt a lépést, aggodalmát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy az EU nem mutatott ugyanolyan fokú elkötelezettséget saját alapító értékeinek fenntartása érdekében, egy hasonlóan aggasztó helyzetben.

Háttér

7. cikk EUSz.

Az EUSz. 7. cikkének értelmében, ha fennáll az egyértelmű veszélye annak, hogy egy tagállam súlyosan megsérti a 2. cikkben említett értékeket, egy megelőző mechanizmus aktiválható (EUSz. 7 (1)). A Tanács, amennyiben megállapította, hogy egy tagállam “súlyosan és tartósan” megsérti ugyanezen értékeket, és miután a kérdéses tagállamot felkérte észrevételei benyújtására (EUSz. 7 (2)), úgy határozhat, hogy a kérdéses tagállamnak a Szerződések alkalmazásából származó egyes jogait felfüggeszti, beleértve az ezen országot a Tanácsban megillető szavazati jogokat (EUSz. 7 (3)). A Tanács a későbbiekben úgy határozhat, hogy a 3. bekezdés alapján hozott intézkedéseket megváltoztatja vagy visszavonja, amennyiben az elrendelésükhöz vezető körülményekben változás következett be (EUSz. 7 (4)).

A jogállamiság megerősítésére szolgáló uniós keretrendszer

A jogállamiság megerősítésére szolgáló uniós keretrendszert az Európai Bizottság 2014 márciusában vezette be, arra az esetre, ha egy EU tagállamban a jogállamiságot rendszerszintű fenyegetettség éri. Egy olyan eszközt teremt, amely az érintett tagállam bevonásával megakadályozza olyan helyzetek kialakulását, melyek esetében már egyértelműen felmerülhet az EUSz. 7. cikkének alkalmazása, azaz a jogállamiság rendszerszintű fenyegetettségének “egyértelmű kockázata” áll fenn. A keretrendszer, az EU rendelkezésére álló más szankcionáló eszközök (mint például a kötelezettségszegési eljárások) hiányosságait hivatott orvosolni (Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikk). A jogállamiságot védő eljárást először 2016 januárjában a lengyel kormánnyal szemben indították el; az eljárás még nem zárult le.